

Warszawa, 24. 11. 2014 r.

VII.7034.1.2014.KJ/MW

Pani
Lena Kolarska-Bobińska
Minister Nauki i Szkolnictwa
Wyższego

ul. Wspólna 1/3
00 – 529 Warszawa

Memorandum Pani Minister

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga asystenta w Instytucie Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie w sprawie możliwości otrzymania płatnego urlopu naukowego, który pozwoliłby na zintensyfikowanie pracy nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej. Skarżący przygotowuje ją na Politechnice Krakowskiej.

Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. Nr 98, poz. 618 ze zm.) – a takim jest krakowski Instytut Ekspertyz Sądowych – **nie przewiduje możliwości udzielenia pracownikom naukowym płatnych urlopów naukowych.** Urlopy takie przewidywała obowiązująca uprzednio ustawa z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo - rozwojowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 159, poz. 993 ze zm.). Przepis art. 60 tej ustawy stanowił, iż pracownikom naukowym oraz badawczo-technicznym przysługuje prawo do bezpłatnego lub płatnego urlopu dla celów naukowych zgodnie z przepisami dotyczącymi pracowników naukowych w szkołach wyższych.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) w art. 134 ust. 3 stanowi, iż **nauczyciel akademicki przygotowujący rozprawę doktorską może otrzymać płatny urlop naukowy w wymiarze nieprzekraczającym trzech miesięcy.** Zgodnie z art. 108 pkt 3 tej ustawy pod pojęciem „nauczyciel akademicki” należy rozumieć nie tylko pracowników naukowo-dydaktycznych, pracowników dydaktycznych, ale także pracowników naukowych.

Przepisu tego jednak nie stosuje się już odnośnie do pracowników instytutów badawczych.

Ustawa o instytutach badawczych w przepisie art. 65 odsyła w sprawach dotyczących stosunku pracy pracowników instytutu, w zakresie w niej nieuregulowanym, do przepisów **ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy** (t.j. Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.). Zgodnie z art. 103² § 1 pkt 4 Kodeksu **pracownikowi przysługuje prawo do urlopu szkoleniowego w wymiarze 21 dni w ostatnim roku studiów** - na przygotowanie pracy dyplomowej oraz przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu dyplomowego. Zdaniem doktryny **przepis ten ma zastosowanie także do studiów doktoranckich**. M. Włodarczyk w pracy „Kodeks pracy. Komentarz”, Wolter Kluwer, Warszawa 2012 (praca zbiorowa K. W. Baran (red.), B. M. Ćwiertniak, S. Dricziński, Z. Góral, A. Kosut, W. Perdeus, J. Piątkowski, M. Skąpski, M. Tomaszewska, M. Włodarczyk, T. Wyka) stwierdza, że kategoria "studiów" występuje w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym - chodzi w tym przypadku o: studia wyższe, którymi są studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie (art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy), studia trzeciego stopnia, czyli doktoranckie (art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy) oraz studia podyplomowe (art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy). Z treści - komentowanego przez M. Włodarczyka przepisu - wynika, że „jeśli program takich studiów przewidywać będzie obowiązek przygotowania pracy dyplomowej lub egzamin dyplomowy, pracownikowi będącemu studentem, doktorantem lub słuchaczem w ostatnim roku studiów przysługiwać będzie urlop w wymiarze 21 dni”. **Przepis ten zatem dotyczy, w kwestii przygotowania doktoratu, wyłącznie słuchaczy studiów doktoranckich. Nie będzie więc miał zastosowania do asystentów instytutów badawczych, którzy nie są słuchaczami takich studiów.**

Analiza wskazanych wyżej przepisów wyraźnie zatem wskazuje na **niekorzystną sytuację pracowników naukowych w instytutach badawczych pracujących nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej**. Analiza wskazanych przepisów wskazuje, iż prawo do urlopu płatnego ma pracownik nie będący pracownikiem naukowym lub słuchacz studiów doktoranckich, a już asystent (jest pracownikiem naukowym) nie.

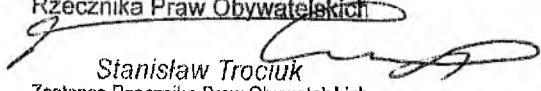
Niektóre instytuty naukowe przewidują możliwość przyznania nagród pieniężnych pracownikom, którzy uzyskali stopień doktora. Traktowane to jest jako swoista

rekompensata braku możliwości uzyskania płatnego urlopu na przygotowanie doktoratu. Wydaje się jednak, że takie rozwiązanie -- stosowane przez niektórych pracodawców -- nie może zastąpić ustawowego uregulowania tej kwestii.

Biorąc powyższe pod uwagę, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 z ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Panią Minister o ustosunkowanie się do przedstawionej sprawy i przedstawienie Rzecznikowi niezbędnych wyjaśnień.

Z poszanowaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Do wiadomości:

Pan Cezary Grabarczyk
Minister Sprawiedliwości